

KANNANOTTO

Kymenlaakson hyvinvointialueelle

Työtoiminnan työosuusrahan poistamisen vaikutuksista vammaisten henkilöiden osallisuuteen ja hyvinvointiin 1.2.2026

Jakelu;

Kymenlaakson hyvinvointialueen johtoryhmä, -lautakunnat, -valtuusto, -hallitus

Tiivistelmä

Työtoimintaan osallistuville vammaisille ja pitkäaikaissairaille henkilöille maksettava työosuusraha on pieni, mutta merkityksellinen osa heidän arkeaan. Se toimii sekä taloudellisena tukena että tunnustuksena tehdystä työstä. Työtoiminta tarjoaa monille myös tärkeän päivärytmin, sosiaalisen yhteisön ja mahdollisuuden osallistua yhteiskuntaan.

Työtoimintarahen poistamista koskeva päätös kohdistuu erityisesti henkilöihin, joiden ei katsota voivan työllistyä avoimille työmarkkinoille. Kyse on usein kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevista ihmisistä. Tämän vuoksi päätöksen vaikutukset heidän hyvinvointiinsa, osallisuuteensa ja taloudelliseen tilanteeseensa tulee arvioida huolellisesti

Työtoiminnan merkitys osallistujille

Työtoiminta on monille vammaisille henkilöille keskeinen tapa osallistua yhteiskuntaan. Se voi:

- ylläpitää päivärytmiä ja toimintakykyä
- tarjoaa sosiaalisen yhteisön
- vahvistaa kokemusta omasta merkityksellisyydestä
- tukea mielenterveyttä ja hyvinvointia

Työosuusraha puolestaan auttaa kattamaan pieniä arjen kuluja ja toimii tunnustuksena tehdystä työstä. Sen poistaminen voi johtaa tilanteeseen, jossa työtoimintaan osallistuminen aiheuttaa henkilölle kustannuksia esimerkiksi matkakulujen muodossa.

Päätöksen kohdistuminen haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin

Työtoimintarahen poistamista koskeva päätös kohdistuu erityisesti henkilöihin, joiden ei katsota voivan työllistyä avoimille työmarkkinoille.

Kyse on usein ihmisistä, joilla on:

- pitkäaikainen vamma tai sairaus
- merkittäviä toimintakyvyn rajoitteita
- pieni eläke tai rajallinen toimeentulo

Juuri näille henkilöille työtoiminta on keskeinen keino osallistua yhteiskuntaan ja ylläpitää toimintakykyä.

Tarve vaikutusarvioinnille

Koska päätös työtoimintarahen poistamisesta on jo tehty osan osallistujista osalta, on erityisen tärkeää arvioida päätöksen vaikutuksia.

Vaikutusarvioinnissa tulisi tarkastella esimerkiksi:

- vaikutuksia vammaisten henkilöiden taloudelliseen tilanteeseen
- työtoimintaan osallistumisen mahdollisuuksia
- sosiaalista osallisuutta ja hyvinvointia
- mielenterveyttä ja arjen toimintakykyä
- mahdollisia vaikutuksia julkisten palvelujen käyttöön

On olemassa riski, että työtoimintarahen poistaminen vähentää osallistumista työtoimintaan ja heikentää osallisuutta.

Lainsäädäntö ja ihmisoikeudet

Useat Suomen lait velvoittavat viranomaisia edistämään vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta.

Suomen perustuslaki turvaa yhdenvertaisuuden sekä oikeuden välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon.

Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa viranomaisia aktiivisesti edistämään yhdenvertaisuutta sekä arvioimaan päätösten vaikutuksia eri väestöryhmiin.

Vuonna 2025 voimaan tullut Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista korostaa vammaisten henkilöiden osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja mahdollisuutta osallistua yhteiskuntaan.

Suomi on myös sitoutunut noudattamaan United Nations:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa yleissopimusta, Convention on the Rights of Persons with Disabilities, joka korostaa vammaisten henkilöiden oikeutta työhön ja osallisuuteen.

Lisäksi European Social Charter tukee vammaisten henkilöiden oikeutta osallistua työelämään ja yhteiskuntaan.

Työtoimintaan osallistuvien kokemuksia

Työtoimintaan osallistuvien henkilöiden kokemukset osoittavat, että työtoiminnalla ja työosuusrahalla on merkittävä vaikutus heidän arkeensa ja hyvinvointiinsa.

Monille työtoiminta tarjoaa mahdollisuuden tavata muita ihmisiä, ylläpitää päivärytmiä ja kokea, että oma työpanos on merkityksellinen. Työosuusraha puolestaan mahdollistaa pieniä arjen asioita, kuten harrastuksia tai välttämättömiä hankintoja.

Useat osallistajat ovat tuoneet esiin huolen siitä, että työtoimintarahen poistaminen voi johtaa tilanteeseen, jossa työtoimintaan osallistuminen aiheuttaa heille taloudellisia kustannuksia.

Toimenpide-esitys

Edellä esitetyn perusteella pyydämme, että hyvinvointialue:

1. tekee kattavan vaikutusarvioinnin työtoimintarahen poistamisen vaikutuksista vammaisten henkilöiden taloudelliseen tilanteeseen, osallisuuteen ja hyvinvointiin
2. seuraa päätöksen vaikutuksia käytännössä
3. kuulee työtoimintaan osallistuvia henkilöitä sekä heidän edustajiaan vaikutusarvioinnissa
4. arvioi päätöksen uudelleen, mikäli sen todetaan heikentävän vammaisten henkilöiden osallisuutta tai hyvinvointia

Kouvolan kaupungin vammaisneuvosto pyytää kirjallisen vastauksen kannanottoon

Kunnioittaen,

Kouvolan kaupungin vammaisneuvosto